

**ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH**

Τσάμη Καρατάση 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977
11 Tsami Karatasi, 117 42 Athens, Greece, Tel.: +30-10-9211 200-10, Fax: +30-10-92 33 977

14 Ιουλίου 2009

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

«Οι επιχειρήσεις στην Κρίση: Επιπτώσεις & Προοπτικές στην Ελλάδα & Διεθνώς»

Την αρνητική ή έντονα αρνητική επίδραση της κρίσης στη συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνικών επιχειρήσεων αλλά και την εκτίμησή τους ότι τα δύσκολα δεν έχουν περάσει, καταγράφει έρευνα του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς αν και το οικονομικό κλίμα έχει σταματήσει να επιδεινώνεται και έχει ανακάμψει ελαφρώς το τελευταίο δίμηνο, όπως προκύπτει από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας του IOBE, εν τούτοις οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για τις συνέπειες της κρίσης παραμένουν δυσμενείς. Παρά τη σταθεροποίηση επομένως και την άμβλυνση των πολύ απαισιόδοξων εκτιμήσεων, υπάρχει ακόμα αβεβαιότητα για την έκταση των συνεπειών της κρίσης και το χρόνο αποκατάστασης της ευρυθμίας στην οικονομική δραστηριότητα. Άλλωστε και η διεθνής εμπειρία, όπως παρουσιάστηκε από την McKinsey & Company, καταδεικνύει ότι η κρίση μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις εκείνες που θα μπορέσουν να επιτύχουν λειτουργικές βελτιώσεις ενώ συγχρόνως να εκμεταλλευτούν τις ασυνέχειες και αλλαγές που δημιουργεί η κρίση.

Η μελέτη του IOBE πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 587 επιχειρήσεων (ΑΕ & ΕΠΕ) που απασχολούν πάνω από 90.000 εργαζόμενους. Βασικοί στόχοι της μελέτης ήταν η καταγραφή των μέχρι τώρα επιδράσεων της κρίσης, των προβλέψεων των επιχειρήσεων για τους προσεχείς μήνες και των τρόπων αντίδρασής τους στις προκλήσεις της κρίσης.

Τα βασικά ευρήματα της έρευνας παρουσίασε ο Επιστημονικός Διευθυντής του IOBE καθηγητής Γιάννης Στουρνάρας, ενώ ο κ. Γεώργιος, Δ. Τσόπελας, επικεφαλής του γραφείου της McKinsey & Company στην Αθήνα, παρουσίασε τις προοπτικές για τις επιχειρήσεις με βάση την διεθνή εμπειρία. Τα συμπεράσματα της έρευνας σχολίασαν οι κ.κ. Γεώργιος Βασιλάκης, Πρόεδρος του Συνδέσμου Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων (ΣΕΑΑ), Κωνσταντίνος Μαχαίρας, Διευθύνων Σύμβουλος της ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ και Αλέξανδρος Τουρκολιάς, Γενικός Διευθυντής του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας (ΕΤΕ).

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αρνητική επίδραση στις επιχειρήσεις

Όπως προκύπτει από την έρευνα του IOBE που παρουσιάστηκε σήμερα σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την McKinsey & Company, το 77% των επιχειρήσεων του δείγματος διατυπώνουν αρνητικές εκτιμήσεις για τη μέχρι στιγμής επίδραση της κρίσης ενώ το 85% κρίνει ότι τα δύσκολα δεν έχουν περάσει, προβλέποντας περαιτέρω επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών το επόμενο 12μηνο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, το ποσοστό απώλειας εσόδων το επόμενο δωδεκάμηνο εξαιτίας της κρίσης αναμένεται να προσεγγίσει το 5,5%. Ειδικότερα, οι απώλειες εκτιμώνται σε 3,3% στη Βιομηχανία (Μεταποίηση), σε 6,4% στις Υπηρεσίες, σε 10% στο Λιανικό Εμπόριο και σε 18% στις κατασκευές. Σε όλους τους υπό εξέταση τομείς δραστηριότητας, τα κέρδη αναμένεται να υποχωρήσουν περισσότερο από τις πωλήσεις, με αποτέλεσμα να εκτιμάται ότι θα σημειωθεί αποκλιμάκωση των περιθωρίων κέρδους. Στο σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος, τα κέρδη αναμένεται ότι θα μειωθούν κατά 13%, στη Βιομηχανία κατά 7,7%, στις Υπηρεσίες κατά 33,5%, στο Λιανικό Εμπόριο κατά 17% και στις Κατασκευές κατά 23,8%.

Περισσότερο αρνητική εικόνα παρουσιάζουν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Βιομηχανία και το Εμπόριο (80% των επιχειρήσεων) ενώ δυσμενέστερες εκτιμήσεις διατυπώνουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Εμπορία και Επισκευή Αυτοκινήτων / Πώληση Καυσίμων (92% των επιχειρήσεων).

Αντίθετα, ανθεκτικότερες στην κρίση εμφανίζονται οι επιχειρήσεις στους κλάδους της Ιδιωτικής Υγείας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης.

Εκ των βασικών συμπερασμάτων της μελέτης του IOBE είναι η θετική σχέση μεγέθους επιχειρήσεων και αρνητικής επίδρασης της κρίσης, τόσο για τις εκτιμήσεις όσο και για τις προβλέψεις. Οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (50-249 άτομα) εμφανίζονται περισσότερο αρνητικές (σε ποσοστό 81%) αναφορικά με τις επιδράσεις της κρίσης ενώ ηπιότερη είναι η εικόνα στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, μέχρι 9 άτομα (71% οι αρνητικές εκτιμήσεις). Ανθεκτικότερες εμφανίζονται και οι μεγάλες επιχειρήσεις, με προσωπικό άνω των 250 ατόμων, με τις αρνητικές εκτιμήσεις να ανέρχονται στο 72,5%.

Απαισιοδοξία για το μέλλον

Δυσμενέστερες είναι οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα. Το 85% των επιχειρήσεων προβλέπει ότι η επίδραση της κρίσης το επόμενο 12μηνο θα είναι αρνητική ή πολύ αρνητική. Αναμένεται περαιτέρω επιδείνωση των συνθηκών λειτουργίας των επιχειρήσεων, ενώ Βιομηχανία και Εμπόριο είναι οι κλάδοι που διατυπώνουν τις πιο δυσοίωνες προβλέψεις για το μέλλον. Ηπιότερη είναι η εικόνα για τους Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς και τον Κλάδο των Ασφαλειών (67% αρνητικές εκτιμήσεις).

Λιγότερο απαισιόδοξες εμφανίζονται οι πολύ μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις ενώ οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις εξακολουθούν να διατυπώνουν περισσότερο δυσοίωνες προβλέψεις.

Περίπου οι μισές επιχειρήσεις αναμένουν έως 20% πτώση το επόμενο 12μηνο σε κύκλο εργασιών και κέρδη, ενώ 2 στις 5 επιχειρήσεις κρίνουν ότι τα κέρδη τους θα μειωθούν πάνω από 20%. Όμως καταγράφεται και ένα 18% που αναμένει άνοδο πωλήσεων. Δυσίσμος αποτυπώνεται στις επενδύσεις καθώς 3 στις 10 επιχειρήσεις δηλώνουν ότι θα μειώσουν τις επενδύσεις πάνω από 30% αλλά 1 στις 4 θα προβεί σε αύξηση.

Χρηματοδότηση και κρίση

Κύριο συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι η κρίση δεν έχει επηρεάσει τη χρηματοδότηση από τις τράπεζες για 2 στις 5 επιχειρήσεις. Έντονα αρνητική αξιολόγηση εντοπίζεται στον κλάδο των Κατασκευών όπου το 70% των επιχειρήσεων κρίνει ότι η κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τη χρηματοδότηση.

Διο στις τρεις επιχειρήσεις (64%) εντοπίζουν το βασικότερο πρόβλημα χρηματοδότησης στον περιορισμό της ρευστότητας των πελατών / προμηθευτών. Το 42,3% των επιχειρήσεων εντοπίζουν ως βασικότερο πρόβλημα το υψηλότερο κόστος δανεισμού, το 37,9% την άρνηση των τραπεζών να εγκρίνουν νέα δάνεια και το 28,1% τον περιορισμό της ρευστότητας υφιστάμενων γραμμών χρηματοδότησης.

Τρόποι αντίδρασης

Ο πλέον πιθανός τρόπος αντίδρασης σύμφωνα με το 93% των επιχειρήσεων είναι η περικοπή στο κόστος λειτουργίας. Ακολουθεί ο περιορισμός των περιθωρίων κέρδους με 86%, η μείωση τιμών με 73% και η μείωση παραγωγής / δραστηριότητας με 67%.

Σύμφωνα με τις επιχειρήσεις η περιστολή του κόστους επιτυγχάνεται κυρίως μέσω στασιμότητας - συγκρατημένων αυξήσεων των τακτικών αποδοχών αλλά και μείωση του αριθμού απασχολούμενων. Σε μεγαλύτερο κίνδυνο βρίσκονται οι θέσεις ανειδίκευτης εργασίας, αλλά κατά περίπτωση και ειδικευμένης. Συγκεκριμένα το 49% των επιχειρήσεων κυρίως σε Βιομηχανία, Εμπόριο και μικρές επιχειρήσεις ανέφεραν ότι θα προχωρήσουν σε μείωση ειδικευμένων απασχολούμενων ενώ το 59% των επιχειρήσεων θα προχωρήσει σε μείωση του αριθμού ανειδίκευτων εργατών.

Η ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε η McKinsey & Company, η κρίση έχει ήδη γίνει αισθητή στα αποτελέσματα των Ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς μετά από μια περίοδο ισχυρής ανάπτυξης ο κύκλος εργασιών των εισηγμένων το 1^ο τρίμηνο του 2009 έχει ήδη παρουσιάσει κάμψη σε σχέση με το 1^ο τρίμηνο του 2008.

Βέβαια, η κρίση εκτυλίσσεται μέχρι στιγμής πιο ήπια στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. η σχετική επιβράδυνση της οικονομίας της Ευρωζώνης σε σχέση με την Ελλάδα είναι υψηλότερη κατά ~50 μονάδες βάσης για την περίοδο 2006-2008 και κατά ~100 μονάδες βάσης για την περίοδο 2008-2009), αν και οι δομικές αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας (ανταγωνιστικότητα, δημοσιονομικό έλλειμμα) θέτουν περιορισμούς στην τόνωση της ανάπτυξης.

Οι Ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν όμως να πετύχουν ακόμα καλύτερα αποτελέσματα ακολουθώντας το παράδειγμα εταιριών του εξωτερικού. Όπως παρατηρείται σήμερα, αλλά και με βάση την εμπειρία από προηγούμενες κρίσεις, η ύφεση δεν είναι ανάγκη να είναι μόνο μια εποχή αμυντικών κινήσεων και εστίασης στο λειτουργικό επίπεδο, αλλά και ευκαιρία σημαντικών κινήσεων και εκμετάλλευσης ασυνεχειών σε στρατηγικό επίπεδο.

Σε λειτουργικό επίπεδο, η προσαρμογή σε συνθήκες μειούμενης ζήτησης γίνεται χρησιμοποιώντας όλα τα διαθέσιμα μέσα ταυτόχρονα, τόσο σε επίπεδο μείωσης δαπανών ενίσχυσης της ρευστότητας, όσο και σε επίπεδο τιμολόγησης και προϊόντικών στρατηγικών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της McKinsey & Company, η συστηματική εφαρμογή των μέτρων αυτών μπορεί να οδηγήσει όχι μόνο σε βραχυπρόθεσμη βελτίωση ρευστότητας, αλλά και σε μεσοπρόθεσμη σημαντική εξοικονόμηση λειτουργικών δαπανών.

Παράλληλα όμως, σε στρατηγικό επίπεδο, η κρίση θα δημιουργήσει ασυνέχειες (και συνεπώς σημαντικές ευκαιρίες) σε πολλά μέτωπα, όπως αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών, στο ανταγωνιστικό περιβάλλον, στο ρυθμιστικό καθεστώς, αλλά και στη δυνατότητα αξιοποίησης ανθρωπίνων πόρων. Οι επιχειρήσεις οι οποίες – με διασφαλισμένο το παρόν τους – θα έχουν τη διορατικότητα, την τόλμη και τα κεφάλαια να τις εκμεταλλευτούν όχι μόνο θα επιβιώσουν, αλλά και θα εξέλθουν ισχυρότερες από την κρίση.